

# SZZ – Učitelství geografie pro SŠ

## Organizace a forma SZZ

- SZZ se skládá ze dvou bloků modelové výuky:
  1. **blok** – výuka tématu vylosovaného v den SZZ, témata obecné geografie;
  2. **blok** – výuka předem připraveného tématu regionální geografie, které si student/ka losuje zhruba týden před SZZ)
- Délka každé modelové výuky je 10 min a odpovídá jedné výukové situaci z vyučovací hodiny.
- Student/ka vyučuje členy komise, kteří představují žáky SŠ.

## 1. blok: Obecná geografie

- **Příprava:** Během přípravy (cca 20 minut, není k dispozici atlas ani jiné pomůcky) student/ka naplňuje k vylosovanému tematickému okruhu výukovou situaci o délce 10 minut. Z hlediska obsahu i didaktického ztvárnění by se skutečně mělo jednat o 10minutovou výukovou situaci. Student/ka formuluje cíl/e výukové situace, vhodná obsahová jádra, provádí obsahovou transformaci a promyslí, jak by výuková situace zapadala do kontextu celé vyučovací hodiny ( fáze hodiny, co předchází, co navazuje apod.).
- **Realizace výuky:** Na začátku výuky by mělo dojít k zasazení výukové situace do kontextu (nepočítá se do 10 minut) – na žáky jakého ročníku výuka cílí, na co navazuje, co by již měli žáci znát apod. Dále již student/ka vyučuje podle své přípravy. Využité vyučovací metody a organizační formy výuky musí být konzistentní s cíli a obsahovými jádry tak, aby byla zajištěna integrita výuky. Doporučujeme nevyužívat pouze frontální výuku – při přípravě si student/ka může připravit i krátké aktivity pro komisi, která představuje žáky. Pokud si student/ka během přípravy připraví materiál/y pro komisi, je možné ho/je před samotnou realizací zkopírovat v požadovaném počtu. Student/ka může při modelové výuce využívat následující pomůcky: tabule, obrysová mapa světa na magnetické a popisovatelné nástěnce, křídly/fixy, nástěnné mapy, globusy, školní atlasy, obrysové mapy a prázdné šablony schémat a grafů (např. schéma klimadiagramu, schéma trojúhelníkového diagramu pro určování půdních druhů, schéma populační pyramidy apod.). V rámci bloku obecné geografie není dovoleno využívat mobilní telefony (ani pro podporu názornosti).
- **Tematické okruhy:**
  1. **Země jako vesmírné těleso** (postavení Země ve vesmíru, tvar Země, pohyby Země a jejich důsledky, časová pásma)
  2. **Zeměpisná síť, souřadnice**
  3. **Mapa** (co je mapa, jak vzniká, kartografická zobrazení, druhy map podle měřítka, tematické mapy, obsah map, orientace podle mapy)
  4. **Geografické informační systémy a dálkový průzkum Země** (co jsou GIS, aplikace GIS v praxi, DPZ a jeho význam, globální navigační satelitní systémy)
  5. **Litosféra a georeliéf** (stavba Země, desková tektonika, vulkanismus, tvary reliéfu, horninový cyklus)
  6. **Atmosféra** (složení atmosféry a její vrstvy, globální cirkulace, klimatické pásy, počasí, klimatická změna)
  7. **Hydrosféra** (koloběh vody, oceány a moře – proudy a pohyby mořské vody, vodní toky, jezera, podzemní voda, kras, ledovce, sucho)
  8. **Pedosféra** (složení a vznik půd, půdní druhy, půdní typy, rozložení půd na Zemi a jeho zákonitosti, význam půdy, rizikové procesy spojené s půdním prostředím)

**9. Biosféra** (rozšíření biotů na Zemi a jeho zákonitosti)

**10. Obyvatelstvo** (základní demografické ukazatele, vývoj počtu obyvatel na Zemi – demografické křivky, faktory ovlivňující rozmístění a hustotu obyvatel na Zemi, migrace, jazyky, náboženství, kultura)

**11. Sídla** (typy sídel, funkce sídel, vývoj osídlení, struktura sídel – zóny městských sídel, aktuální tendence ve vývoji osídlení)

**12. Světové hospodářství obecně** (lokalizační faktory, sektorová struktura, odvětvová struktura, ukazatele hospodářského rozvoje)

**13. Primér** (lokalizační faktory, odvětvová struktura, postavení ve světě)

**14. Sekundér** (lokalizační faktory, odvětvová struktura, postavení ve světě)

**15. Terciér** (lokalizační faktory, odvětvová struktura, postavení ve světě)

**16. Kvartér** (lokalizační faktory, odvětvová struktura, postavení ve světě)

**17. Globalizace** (mezinárodní obchod, způsoby zapojení jednotlivých regionů, trendy v globální ekonomice)

**18. Politická a kulturní geografie** (geopolitické procesy, aktuální hlavní světová ohniska napětí, změny v politické mapě světa)

**19. Krajina** (vývoj krajiny, přírodní krajina, kulturní krajina, krajinné složky a prvky)

**20. Interakce příroda-společnost** (udržitelný rozvoj, limity přírodního prostředí, ochrana životního prostředí, hlavní globální problémy životního prostředí)

## 2. Blok: Regionální geografie

- **Příprava:** Student/ka si cca týden předem losuje konkrétní region, kterému se bude věnovat během 10minutové výukové situace z bloku regionální geografie. Student/ka si sám/sama vybírá učivo (obsahová jádra), na které se konkrétně v daném regionu zaměří – obsahová jádra mohou pokrývat celý region nebo jen jeho vybranou část. Výuková situace se zaměří min. na jeden z následujících přístupů:
  - jevy a procesy obecné geografie (fyzické i socioekonomické), které jsou v tomto regionu specifické – výuka se zaměřuje na příčiny a důsledky těchto jevů a procesů v regionu;
  - příklady interakce fyzicko-geografických a socioekonomických jevů v rámci regionu;
  - porovnání regionu s jinými regiony na kontinentu (z pohledu specifčnosti či podobnosti).

V rámci přípravy student/ka formuluje cíl/e výukové situace, vhodná obsahová jádra, provádí obsahovou transformaci a promyslí, jak by výuková situace zapadala do kontextu celé vyučovací hodiny ( fáze hodiny, co předchází, co navazuje apod.).

- **Realizace výuky:** Na začátku výuky by mělo dojít k zasazení výukové situace do kontextu (nepočítá se do 10 minut) – na žáky jakého ročníku výuka cílí, na co navazuje, co by již měli žáci znát a jak student/ka vymezuje region, který je předmětem výuky. Dále již student/ka vyučuje podle své přípravy. Využité vyučovací metody a organizační formy výuky musí být konzistentní s cíli a obsahovými jádry tak, aby byla zajištěna integrita výuky. Student/ka může při modelové výuce využívat předem připravené pomůcky a materiály (např. pracovní listy, texty, mapy, schémata, grafy apod.). Dále je možné využívat následující pomůcky: tabule, obrysová mapa světa na magnetické a popisovatelné nástěnce, křídly/fixy, nástěnné mapy, globusy, školní atlasy, obrysové mapy, mobilní telefony, PC a webové stránky + projektor (např. prezentace, animace, videa, obrázky apod.) – využití „na vlastní nebezpečí“ (doporučujeme vše předem vyzkoušet a mít záložní řešení pro případ technických problémů).

- **Regiony:**

Afrika:

1. Státy Maghrebu
2. Východní Afrika
3. Západoafrické frankofonní státy
4. Nigérie
5. Státy rovníkové Afriky
6. Republika Jižní Afrika

Asie:

7. Státy Blízkého východu
8. Státy Arabského poloostrova
9. Postsovětské středoasijské státy („-stány“)
10. Státy Indického subkontinentu
11. Státy jihovýchodní Asie
12. Čína
13. Japonsko a Korejský poloostrov

Austrálie a Oceánie:

- 14. Austrálie
- 15. Nový Zéland
- 16. Oceánie

Severní Amerika:

- 17. Kanada
- 18. USA

Střední Amerika:

- 19. Mexiko
- 20. Karibské státy

Jižní Amerika:

- 21. Brazílie
- 22. Andské státy
- 23. Jih – Chile a Argentina

Evropa:

- 24. Západní Evropa
- 25. Jižní Evropa
- 26. Balkánské státy
- 27. Alpské státy
- 28. Pobaltské státy
- 29. Střední Evropa
- 30. Skandinávské státy
- 31. Východní Evropa

Česká republika:

- 32. Česká republika buď jako celek nebo vybraný region České republiky dle vlastní regionalizace

### Hodnocení SZZ:

Po předvedení výukových situací z obou bloků následuje diskuse (cca 10 minut ke každé výukové situaci) o cílech výukových situací, obsahových jádrech, didaktickém ztvárnění, kontextu výukových situací v rámci celých vyučovacích hodin apod. Doporučujeme mít cíle výukových situací i jejich obsahová jádra zpracovány pro členy komise písemně. Členové komise mohou klást doplňující otázky k daným okruhům i k realizaci výuky. Jako podklad pro hodnocení komise využívá otázky v níže uvedeném formuláři. Formulář může sloužit zároveň studentům jako „checklist“, který lze využít během přípravy výuky.

### Formulář pro hodnocení 10minutové výukové situace

#### Obsahová jádra

|                                                                | Ano | Ne |
|----------------------------------------------------------------|-----|----|
| Odpovídají vylosovanému tématu?                                |     |    |
| Jsou vhodně zvolena s ohledem na 10minutovou výukovou situaci? |     |    |
| Odpovídají stupni vzdělávání (ZŠ x SŠ)?                        |     |    |

#### Cíle výuky

|                                                          | Ano | Ne |
|----------------------------------------------------------|-----|----|
| Jsou nastaveny alespoň na úrovni porozumění?             |     |    |
| Jsou v souladu s obsahovými jádry?                       |     |    |
| Jsou adekvátní s ohledem a 10minutovou výukovou situaci? |     |    |

#### Didaktické ztvárnění

|                                                                                              | Ano | Ne |
|----------------------------------------------------------------------------------------------|-----|----|
| Vedla výuková situace ke splnění cílů?                                                       |     |    |
| Bylo s obsahem pracováno odborně správně?                                                    |     |    |
| Byly s ohledem na cíle využity nejvhodnější metody/organizační formy/pomůcky?                |     |    |
| Byla výuková situace logicky strukturována?                                                  |     |    |
| Zapadá výuková situace do kontextu celé vyučovací hodiny?                                    |     |    |
| Došlo k ověření splnění cílů (resp. je naplánováno ověření splnění cílů v jiné části výuky)? |     |    |